

بیتون کین ایلمی حیدر افندی سید محمد
بیتون کین ایلمی حیدر افندی سید محمد

روحیات عزیز

مطبعه میهنی شریفی
مطبعه میهنی شریفی

.

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible][illegible]

تهنوت کلاسه
 سکون میگردد و در راه
 ناپوشین پوشیده و دران
 کند ۱۲ بود و در ۱۳
 مطلق در وقت استغفار
 خروار و در ۱۴ سبک
 کل باقی الف و در وقت
 هیچ آن ۱۵ بود و در ۱۶
 نو به از نفاذ و در ۱۷
 انقضای ۱۸ بود و در ۱۹
 جزیره

در مجلس تمام است
 برای دیدن و بار بار
 بیرون آورده و لطیف مردم
 چنانکه گشت خان عالی
 بطور متوالی هم آورده شد
 میگردیدند و اگر فخریه
 بار بار یعنی سالیان
 وقتیکه مردمان را از این
 کینه ۱۲

[illegible]

معصوم از تو شکستگی است
 در اصل معصوم است و بدین
 چنان که اگر کسی را شکست
 لازم است نماند چنانچه
 شکست از تو شکستگی است
 تو خوار و غلبه می کنی
 و این شکست از تو شکستگی است
 و این شکست از تو شکستگی است
 و این شکست از تو شکستگی است

مشرقا طلوع و آگاه فرموده اند که دل طیان رو باطنیان آرد و رفته نشی و نهم شفیق حال بسنگان
و سونس دل خشکان سلامت بعد تمنای ملاقات بخت آیات که از خود صلوات تحویر و تقریر بر سر و دست مشهور است
عظمت پیرای باد الحمد لله والمنة که مخلص تا هنگام ترقیم قیمه نیاز بخیر و عافیت اوقات خود برده محبت
ذات آن که مفرمای عاجزان صبح و شام بدرگاه ذوالجلال والا کرام مستدعی است قطعه محبت
نامه فرحت شمامه مبشر بولایت فرزند ارجمند حسین قبه جبین کحلیه میان نبین الدین مرو و فرو و ابواب
مسرت و شادمانی بر روی دل آرز و منزل کشود او تعالی لعل شانه بوی ترقیات عمر است کناد
و دمی اقبال و حمیده خصال گردانا و آیین شمع آیین هم از عبارت محبت نامه پیداگشت که میر جهان علی
بعد بسیاری محنت و مشقت یابوس از طرف روزگار شده گوشه نشینی اختیار کرده بودند که درین روزها توده
غلیبی که الحی غایت ایزدی را پایانی نیست و افصال الهی را شرحه و بیانی در بعد تحصیلدار سے
سرفراز شده اوقات خود بعبادت بسر می برند بدک انجمن خیل خورشید و میخوام که براس مبارکباد
بخدمت میر صاحب صوف حاضر شوم الا متظر وقت ام خدا راست آرد و زیاده بخوشی ملاقات میسر
نماید رفته چهلیم شیخ صاحب مصدر لطف میگردان آنچه نویسم بهتر از آن را و لطفکم بعد سلام سنت الاسلام
و تمنای القای آرا که مایه سرور کا هانی است مشهود و خاطر خاطر باور قیمه الواد و اوقات آمو و بطلب
رقعاً تیکه تبارم بوستان و کجند و طرخ و غیره آن که بجز تحویر و تسطیر از قلم شکسته رقم فقیر آمده اند
و رو و فرو جهان جهان مایه خوشدلی و انبساط بر و میرو و نو و هر چه چو و بود و از آدم میا مقصود مخزن
سلمه افتد المعبود تر سیل بنور جا که از رسیدن آن ممتاز باید فرمود زیاده بحق ملک الو و و دل عافیت
آن معدن شفق محدود و محدود و مقو و باد رفته چهل و یکم بصلح بوستان گل سبب گلشن بخا و
و عند لب چمنستان مروت و و و اوام مجدکم بعد هدیه گلدسته سلام واضح نمیه محبت ارتسام باد
آفریننده بکجاستان گیتی آن خلد بکستان سخنوی را از با و خزان زمانه و ون محفوظ داشته نگذ انظار
از نسیم حمت خاص شگفته و شاداب دار و درینو لا بوستانم بعدم و جو و باغبانے شکل حیرانی گرفته است
که مرغان چین لیشا خمای و درختان فغان کو کوبه داشته بجای شمر و اوراق شجر و دانه های مشک میخورند
تدروان رخیا بان بجای آب خاک الم بر سر انداخته قطره حسرت میچشند و درختان به تمنای آب
آتش غم میسوزند اگر چند سے باین روش خوابد ماند به گریه یکدایق است آنهم با و خواریت باین اندو

چندین دان مرغ از آن
از آن بجان ببرد و داشت
که در آن مرغ بختی قبول
کرد و عازا از مرغ بختی
«اوست» کرد و در دست
دارند و بی خوف
رفت و بر آن کون
جای جان جان آید
باز رفتند و از آن
بختی بختی بختی
که در دست بختی
فروید و بختی بختی
که در دست بختی بختی
بختی بختی بختی
اول سلطان پند
کنایه از سلطان
«نفاق» یعنی شوره
بالتقصیر نمائید
دارد و از شوره
و نفاق از آن

۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

انگریزی میں لکھا ہوا ہے

کل قوزین راجدی مین
 نیست و موفی پنا نیست
 زیرا که کل را اسولے
 مسخاند قدرت نیست
 که زیادہ من کہ مجھن قوزین
 ایک خانہ و ہر گاہ
 در انگریزی قوزین را
 یکشنبہ است ہر ہر
 شل و سبب با خست
 کوہ قوزین را با خست
 کوہ قوزین را با خست

علاقہ پشاور میں
پولیس سٹیشن پر حملات آنے لگے
چونکہ وہاں تھانہ موجود نہ تھا
اس لئے ۱۶ ستمبر کو
بکسیر بمبے سے روانہ
کہ حالات سب سے
وزیر ممبرانہ پشاور
میں گئے کہ وہاں
آؤر علاقہ پر فوج
۱۱ ستمبر کو
۱۶ ستمبر کو

۱۶۰
 و اشک و خراش
 در احوال و آفت
 قضا و کرم و ترست
 شربت او و زلف
 شاد و شری الحظ
 هست و درید
 و چونین که میگوید
 و در هر کار و کسب
 و در هر حال و کسب

19

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

حامداً مسلماً و لو كان الجبريد أو الكلمات رب لنفد البحر قبل ان تمقد كلمات رب
 و لو جئنا بثلثمائة و اربع الف ذی ارسل رسولہ بالهدی و دین الحق لیطهرہ علی الدین کلہ صلی اللہ علیہ
 و آلہ و صحبہ وسلم و اما بعد این تنگ ناسوس بن نوع انسان نقش کف پاس جہانیا از طاق و
 افتادہ کالای باز پس و اودہ سید محمد فضیلت حسین بن سید محمد علی اصغر صاحب عقائد
 عثمانی مقدم من ذلوتها و اما آخر حیرن از ورق گردانیا فسر اعنت یافته در پی ناکل و مشارب
 از پای خیال بهر سو تشافتہ بارے از فضل باری نوبت یا بخار سید که از هر کز داتره علوم سر کرده
 ارباب فہوم گمہ کشای عقدہ مالاخیل خباب منشی سورج ل صاحب دایم اقبالہ و عم نوالہ ملاقاتی
 گمہ دید سجان اللہ ذاتی یافتہ با صفا کہ اخلاق عالمیان مبارک بندہ ایست آنکہ ذکر دہ و ذوقون مشایخ
 بمنصہ ظهور آورده ادا کردم تحریر توصیف ہندسہ و انیش خاصہ و وزبان اقلیدس بی زبان خواہم
 رواست و ہنگام تقریر تعریف بیان معانیش زبان لال را سبحان وائل و انکم نجاست آخر بندہ را
 در قصہ آرہ بعدہ مدسی تحین فرمودند و از ابتدا تا انتہا مہربانیا نمودند و در ہمان آوان بدست
 رقعات غزنوی کیلا تصنیفات مرجع انام و انش آموز خاص و عام مخور بی بدل منشی فقید الش
 زندہ ارباب تالیف عمدہ اصحاب تصنیف منج ہوش و تیز مولوی عبدالعزیز صاحب است
 دست باز دم ہر چند لیاقت این امر عظیم و خطب املا و رخ و نبود و نہ افکار زمانہ ساعتی تمہایت مینمود
 مگر الحمد للہ کہ بتاثر زبان فیض ترجمان مولوی صاحب موصوف از عمدہ آن برآمدہ فی الواقع انشا
 معلوم از فصاحت و کتابت سہرا بلاغت صنائع لفظی را با فقر بایش بطبیست کہ بدائع معنوی
 باستانی و نکته ہای نگین با چر قلم اش پیوند لیست کہ نام را با نگین ہرہ بر در تہا تخانہ مطبع تہنا
 طبعش سر گرم دل و رو و اودن شستری آرزوی وصالش آواہ نقد جان از گمہ کشادہ آہی پنچین
 شاہد رعنا برقع از رخ کشیدہ ہر مشتاق جان بلب سیدہ ذائقہ لشکر کشیدہ آہن یار عالمین

مغزل جناب مولوی عبدالعزیز صاحب آروی نعت

کون امت کو لگا ہاتھ چمبہ ایسا
سوںکھ کر زلف محمد کو یہ رضوان بولا
قد موزون یہ نظر جب پڑی خورون لگا
ور وندان کی چک دیکھ کے بولا رضوان
رخ انور سے مشرف ہو قمر بول اوٹھا
اپنے عاشق کا رکھے حکم مقدم سب پر

جگو کچھ فکر نہیں پایا ہے رہبر ایسا
ہمنے سوںکھا تھا نہیں بولے معبر ایسا
ہی کہیں باغ جنان میں بھی صنوبر ایسا
بکرا سجادین نایاب ہے گوہر ایسا
بنم ہستی میں کہاں ہے مہ انور ایسا
جز خدا کس کو لگا ہاتھ ہے ولبر ایسا

تنگی روز قیامت سے نہیں خوف عمر نعت
ہاتھ آیا ہے مجھے ساتھی کوثر ایسا

اللہ کے پیار سے غم عقبی سے بکا دو
مال نہیں ہوتا ہے سوی حق دل سرکش
میں منتظر وصل ہوں اب حد سے زیادہ
دیدار کی حسرت ہے زیارت کی تمنا
محبوب الہی گل بستان رسالت
خاکر کے مدینہ میں نسیم سحری تو

جانتھوڑی سی فردوس میں مولا سے دلا دو
اسکو مرے رہبر سے وعدت سے چکا دو
شنا ہا مجھے تم شربت دیدار پلا دو
یک شب مرے آقا رخ انور کو دکھا دو
خوشبوئی مجھے جسم مطہر کی سوںکھا دو
یہ عرض مرئی ساتھی کوثر کو سنا دو

عالمی سے عمر مرآپ کی امت میں ملایا
تقصیر و خطا اسکی عفور سے کرادو

خاتم النبیین الطبع

محمد رب العالمین و نعت سید المرسلین صلی اللہ علیہ وآلہ واصحابہ اجمعین الی یوم الدین واضح باد
کہ درین ایام فرزندہ فریام النشا سے سرایتیہ والا تمیزی رقصات غمر می تصنیف لطیف
یاسر فضائل صوری و معنوی مولوی عبدالعزیز صاحب آروی در مطبع نامی نشی نو لکھنؤ
ہم اقبالہ در ماہ اگست ۱۳۳۷ عیسوی مطابق ذیقعدہ الحرام ۱۴۱۸ ہجری منطبع کر دیہ

